

Nieuwe vissoorten: bij de vleet

Overal ter wereld worden met grote regelmaat nieuwe vissoorten ontdekt, gemiddeld drie nieuwe soorten per week. De teller staat in oktober 2003 op 15.304 soorten, maar onderzoekers vermoeden dat er nog minstens 5000 soorten rondzwemmen die onbekend zijn voor de wetenschap. In het megaproject *The Census of Marine Life*, dat tien jaar duurt en meer dan een miljard dollar kost, proberen ruim 300 wetenschappers uit 53 landen het onbekende leven in de oceanen in kaart te brengen. Een kleine greep uit de vele nieuwe soorten die het laatste half jaar werden gevonden of beschreven.

In het Stechlinmeer, in het noordoosten van Duitsland, hebben biologen eind 2003 een nieuwe zalmforel ontdekt en die *Coregonus fontanae* gedoopt, als eerbetoon aan Theodor Fontane die in zijn roman *Der Stechlin* het land en de mensen rond het meer heeft beschreven. Het vermoeden bestaat dat de nieuwe vis zich na de laatste IJstijd van de Kleine marene (*Coregonus albula*) heeft afgescheiden en zich zelfstandig heeft ontwikkeld.

In Venezuela, in het bekken van de Cauru rivier, werden maar liefst tien nieuwe soorten aangetroffen, door een internationaal team van wetenschappers in november 2000 die na analyse en beschrijving ervan in augustus 2003 werden gepubliceerd. Daaronder de *Aphyocharax yekwanae*, een familielid van de bekende Roodvzalm. Deze groenrode variant is vernoemd naar de Ye'Kwana-indianen die in het stroomgebied van de Cauru rivier leven en voor hun levensonderhoud van die rivier afhankelijk zijn.

Braziliaanse wetenschappers ontdekten een mysterieuze, onbekende vis in het Amazonegebied. Het dier, ongeveer vijftien centimeter lang en op een kleine Aal lijkend, werd al in 1999 gevangen, maar er waren enkele jaren nodig om vast te stellen dat het om een unieke soort ging, die bovendien in geen enkele bekende visfamilie paste. Zo heeft hij bijvoorbeeld tien

luchtkamers, terwijl vissen er normaal maar twee of drie hebben. De nieuwe soort heeft nog geen naam gekregen.

Maar het meest spectaculair zijn de resultaten van het in 2000 gestarte wereldwijde biodiversiteitsonderzoek *The Census of Marine Life*. In oktober 2003 werd het eerste voortgangsrapport uitgebracht: drie jaar onderzoek hadden onder meer zeshonderd nieuwe zeevissoorten opgeleverd, gemiddeld drie nieuwe soorten per week. Er zijn schitterende exemplaren bij, zoals een nieuwe soort scorpioennis (*Scorpaenopsis vittapinna*) uit de buurt van Indonesië en de nieuwe grenadiersoorten *Coelorinchus mediterraneus* uit het westelijke deel van de Middellandse Zee en *Ventrifossa paxtoni* uit de Tasmanzee.

Boven: *Coelorinchus mediterraneus*
Onder: *Scorpaenopsis vittapinna*
TEKENINGEN: INA MARBUS

De biodiversiteit blijkt op bepaalde plaatsen verbijsterend groot. Zo werden bijvoorbeeld in drie kubieke meter koraalrif bij Nieuw Caledonië in de Stille Oceaan 130.000 schelpdieren aangetroffen, behorend tot 3000 verschillende soorten. In het hieronder genoemde artikel van SANDER VOORMOLEN wordt een boeiend beeld geschetst van het onderzoek, compleet met fraaie kleurenfoto's.

Intussen dreigt door overbevissing en oliewinning de Kabeljauw uit te sterven. Volgens een rapport van het Wereld Natuur Fonds is vooral de situatie in de Barentszee, het belangrijkste leefgebied van deze vis, dramatisch en kan hij in 2020 geheel zijn verdwenen.

Ook grote roofvissen zoals Marlijn, Tonijn en Zwaardvis verdwijnen langzaam uit de oceaan: hun aantallen zijn de afgelopen vijftig jaar met negentig procent gedaald. Door de intensieve visserij bereiken deze vissen ook nooit meer het formaat dat zij vroeger hadden.

En in Nederland luidt de alarmklok voor de Spiering en de Glasaal in het IJsselmeer, zodat voor beide soorten aldaar visverboden van kracht zijn geworden.

Gelukkig zijn die nieuwe vissoorten niet altijd eetbare soorten...

Joost Kazus is secretaris van de KNNV-afdeling Amsterdam

Literatuur

VOORMOLEN, SANDER (2004), De wapenwedloop op de bodem van de diepzee, *M* (Maandblad NRC Handelsblad), 1 mei, 74-84.

